

Kirja-arvio

"Koivukangas-Söderena suku Evijärvellä" ei ole tavallinen sukukirja

Teoksessa yhden suvun vaiheet on kytketty Suomen historiaan.

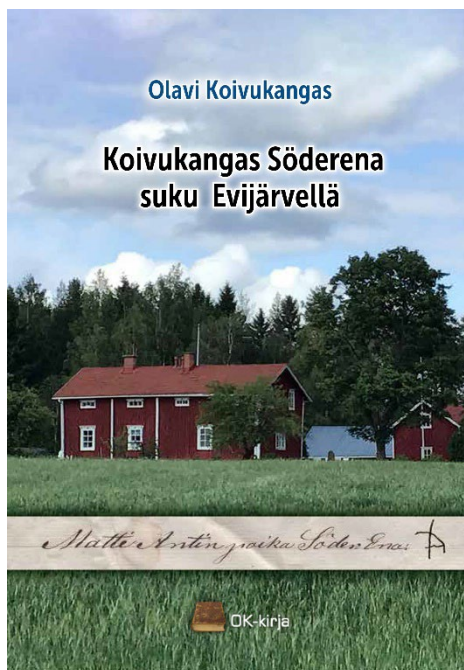
Marraskuussa 2021 oli tässä lehdessä juttu Olavi Koivukankaasta ja hänen kirjoittamastaan kirjasta. Kiinnostuin kirjasta kahdestakin syystä: olen Söderenan sukua äidin puolen isovanhempien sekä isän puolen isoäidin kautta ja olen ollut kiinnostunut sukututkimuksesta pitkään ja kun jäin eläkkeelle vuonna 2014, liityin Suomen Sukuhistoriallisen yhdistyksen jäseneksi. Näin sain pääsyn niiden kuntien ja kaupunkien yli 100 vuotta vanhempiin kirkonkirjoihin, jotka ovat tietonsa tähän tietokantaan lähettäneet. Lisäksi olen jäsen Evijärven sukututkijoissa. Olen viettänyt paljon aikaa ns. 'kirkonkirjoissa' kun olen etsinyt molempien vanhempieni ja muidenkin sukulaisteni tietoja.

Sitten itse kirjaan: kuten kirjoittaja Lukijalle -osiossa sanoo, kirja ei ole tavallinen sukukirja, vaan historia-teos, jossa yhden suvun, Söderenan, myöh. Koivukangas-suvun vaiheet on kytketty Suomen historiaan. Se alkaa 1000 vuoden takaa, kun kaksi lappalaisia verottanutta pirkkalaisveljestä jäi asumaan kalaisan Evijärven rannalle. Enakin pojat antoivat kylälle nimensäkin, Enaperä myöhemmin Inankylä. Kirjassa kerrotaan, miten Järviseudun väestö muodostuu kolmesta elementistä, jotka aikojen kuluessa sekaantuivat ja sulautuivat keskenään. Ensiksi olivat ns. kainulaiset eli länsirannikon varhaiset suomalaiset, sitten tulivat ruotsalaiset Pohjanlahden rannikolle 1200-luvulta lähtien ja kolmas ryhmä oli savolaiset 1500-luvulta lähtien. Kuvaukset Enaperän asutuksesta ja siitä miten Enaperä oli osa Peder-söreä, ovat hyvin mielenkiintoisia.

Ajatuksia herättävää oli lukea Isonvihan pahimmista vuosista 1714–15, jolloin venäläiset riehuiivat Suomessa aiheuttaen suurta pelkoa murhatessaan ihmisiä ja polttaessaan asumuksia. He myös varastivat lapsia ja veivät heitä Venäjälle.

Järviseudun asutus sijoittui 1500- ja 1600 -luvuilla lähes täysin vesistöjen varsille. Vesistöjä käytettiin hyväksi kesäisin, kun vietiin tervaa Pietarsaareen. Terva oli pitkään Suomen tärkein vientituote. Vielä 1900 luvun alkupuolella tervaa poltettiin myyntiin ja kotitarpeiksi.

Vuoden 1548 maakirjojen mukaan Evijärvellä oli 13 taloa, joista Norr-Ena ja Söder-Ena Enaperällä. Söderenan suku asui järven rannalla Isossakylässä ja Kotiaholla, ja Norrenan taloja oli Inanlahden pohjoisen puolella, siitä talon nimi Norr-Ena eli pohjois-Ina. Väkiluvun lisääntyessä järven rannalla oleva Isokylä alkoi käydä ahtaaksi ja nuoremmat sukupolvet alkoivat katsella väljempiä asuinpaikkoja. Pakkala -nimisellä paikalla asuneen Söderenan

suvun isäntä Matti Antinpoika löysi asuinpaikakseen kauniin koivuja kasvavan mäen läheltä Inanlahtea, ja sinne talo siirrettiin vuonna 1834. Koivukangas asuin- ja sukunimenä otettiin käyttöön 1800-luvun puolivälissä. Kirjassa kerrotaan Koivukankaan suvun tarinoita sukupolvesta toiseen. Erikoisuutena voidaan mainita kertomus Isontalon Antista: hänen isoäitinsä Saara Heikintytär Söderena oli lähtöisin Söderenan suvusta ja meni naimisiin Härmän kappelissa Erik Jungarin kanssa v. 1778. Kerrotaan, että Isontalon Antti kävi Söderenalla tapaamassa sukulaisiaan.

Syyskuussa 1898 vietettiin Koivukankaalla kolmipäiväiset kruununhääät, kun talonpoika Matti Koivukangas, 18 v. ja Maria Mäkitalo, 17 v, Särkikylästä menivät naimisiin. Sulhanen ja morsian olivat pikkuserkkuja. Matti Antinpoika oli 13. isäntä tässä suvussa vuodesta 1901 vuoteen 1945. Vuonna 1945 talo jaettiin neljälle pojalle. Talon 14. isäntä oli Einar Olavi Koivukangas vuodesta 1945 vuoteen 1992. Talon nykyinen isäntä on Olavi Koivukangas vuodesta 2006 alkaen.

1900-luvun alussa Evijärven väkiluku oli 5421 henkeä ja väestön toimeentulona oli pääasiassa maatalous. Tilat olivat kuitenkin pieniä, mutta lapsia paljon. Vanhin poika peri talon, eikä maita voitu jakaa loputtomasti. Amerikan siirtolaisuudesta tuli ratkaisu ongelmiin ja usein lähtijöinä olivat maatalojen pojat ja tyttäret, mutta joskus talojen isännätkin lähtivät siirtolaisiksi rahaa tienaamaan. Amerikasta palanneet siirtolaiset toivat mukanaan sosialistisen aatteen Pohjanmaalle ja käynnistivät työväenyhdistyksiä eri kylissä. Kirjassa on mielenkiintoinen kertomus Matti Koivukankaan siskon Anna Lassilan, os. Koivukangas kolmesta Amerikan matkasta. Myöskin Koivukankaan torpista lähdettiin joko Amerikkaan tai Kanadaan. Myöhemmin 2. maailmansodan jälkeen siirtolaisuus Ruotsiin alkoi lisääntyä.

Kirjassa kerrotaan hyvin mielenkiintoisesti Koivukankaan 14. isännän Einarin tarina. Einari toimi puunostajana ympäri Järviseutua. Einari oli myös taiteellisesti lahjakas: hän kirjoitti hienoja runoja ja maalasi tauluja. Talon nykyinen isäntä on Olavi Koivukangas, joka myöskin lähti siirtolaiseksi, ei Amerikkaan vaan Australiaan. Tämä johti sitten vuonna 1974 Siirtolaisuusinstituutti -säätöön perustamiseen. Vuonna 1988 Opetusministeriö rahoitti Siirtolaisrekisterin perustamisen, jossa on yli miljoona siirtolaistamme. Kirjan loppuun on koottu luettelo Matti ja Maria Koivukankaan jälkeläisistä aina tähän päivään. Luettelosta löysin monen tuntemani ihmisen tiedot.

Itselleni kirja avasi aivan uusia asioita suvustani tuhannen vuoden ajalta. Kirja kuljettaa lukijaa halki vuosisatojen ja yhdistää Suomen historian tapahtumat yhden suvun vaiheisiin, ja juuri tämä tekee kirjasta erilaisen ja mielenkiintoisen sukukirjan. Tekijä toteaa kirjan lopussa, että olemme pitkän sukuperinnön tuotteita. Ellei ihminen tiedä, mistä hän on lähtöisin, hän ei tunne itseään eikä tiedä, minne on menossa.

Helena Korkea-aho

(os. Lassila) Pietarsaari